

Bělohávek, A. J.:

Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Komentář

2. vydání

C.H. BECK

Praha, 2012

1776 strán

ISBN 978-80-7179-342-7

RECENZIA

Rozhodcovské konanie je z hľadiska efektívnosti a hospodárnosti veľmi výhodným pri riešení sporov hlavne u podnikateľských subjektov. Šetrí im čas i peniaze v porovnaní so súdnym konaním.

Iba prednedávnom Vydavateľstvo C.H.Beck vydalo zaujímavé dielo z pera prof. Alexandra J. Bělohávka s názvom „Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář“. Prof. Bělohávek je známou osobnosťou, ktorý popri advokátskej praxi a pedagogickej činnosti zastáva celý rad funkcií. Je členom niekoľkých významných zahraničných inštitúcií, združení a komisií. Od roku 2011 je prezidentom Svetovej Asociácie právnikov WJA - The World Jurist Association (so sídlom Washington, D. C., USA). Je rozhodcom u Rozhodcovského súdu pri Hospodárskej komore Českej republiky a Agrárnej komore Českej republiky pre vnútroštátne i zahraničné spory, Medzinárodného rozhodcovského súdu Hospodárskej komory Rakúska, Medzinárodného rozhodcovského súdu pri Obchodnej a priemyselnej komore Ukrajiny v Kyjeve, ako aj rozhodcom rozhodcovských súdov v Alma-Ata (Kazachstan), Kišineve (Moldavsko), Moskve (Rusko) a Vilniuse (Litva). Rozhoduje spory v rámci právomoci Medzinárodného rozhodcovského súdu ICC (Medzinárodnej obchodnej komory) v Paríži a podľa pravidiel UNCITRAL. Ďalej je tiež členom Medzinárodného rozhodcovského súdu pri ICC (Medzinárodnej obchodnej komore), Švajčiarskej Arbitrážnej asociácie (ASA), Rakúskeho združenia pre rozhodcovské konanie, Nemeckého inštitútu pre rozhodcovské konanie (DIS), Londýnskeho medzinárodného rozhodcovského súdu (LCIA), Medzinárodnej obchodnej komory (ICC - International Chamber of Commerce), predsedom arbitrážnej komisie - ICC (Národný výbor ČR), ASIL (American Society of International Law), asociovaným členom Law Society of England and Wales, členom ILA (International Law Association, Headquarters branch, London), IBA (International Bar Association) a ďalších medzinárodných organizácií.

Svoje profesionálne skúsenosti využil i pri tomto komentári. Hneď na začiatku nás autor oboznámi s koncepciou a spôsobom spracovania komentára. Výber judikatúry pre túto publikáciu bol čerpaný z rôznych zdrojov. Pokiaľ ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR a Ústavného súdu ČR, vychádzal autor (ak nie je v konkrétnom prípade uvedené inak) zo znenia uverejneného na portáloch uvedených orgánov, pričom z odôvodnenia týchto rozhodnutí bola v niektorých prípadoch zbierka aj rozhodnutí ďalších [všeobecných] súdov ČR, ak bol ich obsah a závery v predmetných rozhodnutiach (NS a ÚS) sumarizované. Autor v celom rade prípadov siaha pri riešení konkrétnych otázok aj k porovnaniu so zahraničnou judikatúrou. Tá je však citovaná výlučne v poznámkach pod čiarou v nevyhnutnej miere, pokiaľ tuzemská judikatúra je zvyčajne podrobná v závere každej kapitoly (komentáre k jednotlivým ustanoveniam). V prípade významných rozhodnutí sú pripojené tiež informácie o skutkovom a právnom stave, podrobnejšie závery daného rozhodnutia, ako aj poznámky autora k danej judikatúre. Neoddeliteľnou súčasťou tejto publikácie je podrobný register, a to ako vecný register, tak register súdnych a iných rozhodnutí (vrátane rozhodnutí vydaných v

rozhodcovskom konaní), register predpisov a iných prameňov síce s nezáväzným charakterom, napriek tomu však v praxi používaných, ako aj register odkazov na štáty.

Je pravdou, že rozhodcovské konanie býva mnohými zatracované, inými naopak preferované pred konaním súdov. Medzi kritikov rozhodcovského konania totiž patria tí, ktorí boli v rôznych sporoch neúspešní. Často je však nutné hľadať dôvody u samotných strán, ktoré mnohokrát rozhodcovské konanie, vymenovanie rozhodcov, ale aj prípravu na prerokovanie veci pred rozhodcami podcenia. Jednou z najväčších výhod rozhodcovského konania je to, že práve strany majú možnosť ovplyvniť zloženie rozhodcovského fóra. Podľa autora je však trochu smutné, že strany sa snažia skôr hľadať niekoho, ku komu sú - takzvané - schopní „získať kontakt“, ako hľadať osobu, ktorá by čo do svojich odborných názorov zrejme podporovala názor konformný a vecné argumentácie strany, ktorá rozhodcu menuje. Bežnou praxou v medzinárodnom prostredí, ktorá by mala byť vlastná aj prístupu strán tzv. tuzemských (vnútroštátnych sporoch), je však to, že strana pred vymenovaním rozhodcu spracuje všeobecný profil rozhodcu. Ten totiž musí plne zodpovedať predstavám jednak o vlastnej argumentácii v spore (hľadáme teda niekoho, ktorého odborné názory sú s mojou argumentáciou - argumentáciou strany - konformné), ako aj o procesných otázkach. Takýto postup je však u strán bohužiaľ len výnimočný.

V každom prípade je skutočnosťou, že rozhodcovské konanie nachádza ako v medzinárodnom prostredí, tak v prostredí čisto národnom stále väčšiu podporu. Rozšírenie rozhodcovského konania tak, ako ho možno zaznamenať v Českej republike v posledných viac ako desiatich rokoch, totiž v zásade nie je ojedinelým javom. Pritom nemožno hovoriť o žiadnych absolútnych číslach sporov, ktoré vďaka národným špecifikám často skôr postrádajú vypovedaciu hodnotu, ale skôr o trendoch, ktoré jednoznačne smerujú k podpore rozhodcovského konania. Podpora rozhodcovského konania a tzv. „arbitrážne - priaznivé prostredie“ je totiž všeobecne považovaná aj za pozitívny indikátor právnych podmienok v danej krajine vôbec. Štáty preto podporujú rozhodcovské konanie a snažia sa tak vytvárať aj povedomie o tom, že ide o miesto zaujímavé pre to, aby v ňom boli spory rozhodované (najmä samozrejme spory medzinárodné).

Rozhodcovské konanie nepochybne zaznamenalo v Českej republike značný rozmach najmä v posledných desiatich rokoch. Je možné sa pozrieť len na množstvo judikatúry všeobecných súdov, ako aj Ústavného súdu ČR najmä po roku 2008. Množstvo príslušnej judikatúry skôr z niekoľko mála rozhodnutí, ktoré boli dokumentované napríklad v prvom vydaní tohto komentára z roku 2004, stúpol na stovky publikovaných rozhodnutí, v ktorých sa súdy a Ústavný súd vyjadrujú k zásadným otázkam. Nakoniec Ministerstvo spravodlivosti Českej republiky predpokladá, že v rozhodcovskom konaní je v Českej republike ročne prerokovaných okolo 130 až 150 tisíc sporov, pričom samo ministerstvo toto považuje za odhad triezvy či dokonca minimálny. Treba však poznamenať, že podstatnú časť týchto konaní predstavujú rozhodcovské konania o tzv. spotrebiteľských sporoch, ohľadne ktorých predovšetkým novela zákona o rozhodcovskom konaní účinná od 1. apríla 2012 stanovuje zásadne prísnejšie kritériá.

Skutočnosť, že rozhodcovské konanie sa v Českej republike stalo naozaj aktuálne, ale zároveň sa stalo aj kontroverznou témou, možno len ťažko zaprieť. Práve diskusia o novele zákona o rozhodcovskom konaní ukázala, o ako diskutabilné otázky v súvislosti s rozhodcovským konaním ide. Autor poukazuje na to, že tento komentár si nekladie za cieľ akokoľvek vyriešiť daný problém. Dokonca sa ani nesnaží o pokračovanie alebo dokonca eskaláciu takých páľčivých otázok, ako napríklad činnosť tzv. arbitrážnych centier verzus

stálych rozhodcovských súdov. Poukazuje na skutočnosť, že základom dialógu okrem snahy o komunikáciu musí byť tiež pochopenie troch rozmerov, v ktorých sa rozhodcovské konanie pohybuje. Ide o konanie s vysokou majoritou autonómie na rozdiel od konaní pred súdmi alebo inými konaniami verejnoprávneho charakteru, ide o konanie výlučne v súkromnom zmysle. Finančné a iné majetkové záujmy sú dané ako u strán, tak napokon aj o alternatívne riešenie sporu. Zastierať skutočnosť, že majetkový záujem existuje ako u strán konania, tak u rozhodcov, by bolo trochu smiešnym zastieraním reality. Na druhej strane je však rozhodcovské konanie nachádzaním práva a spravodlivosti a spravodlivosť nie je a nemôže byť podnikaním. Rozhodcovské konanie by malo mať maximálnu možnú mieru odbornosti. Ak platí, že každý spor je individuálny a má svoje individuálne riešenie, musí to pre rozhodcovské konanie platiť dvojnásobne. Aj z toho dôvodu je potrebné hľadať dialóg, snažiť sa o maximálnu odbornosť a zrejme potom nájdeme aj platformu pre vzájomne prospešné interaktívne pôsobenie všetkých subjektov, ktoré sa na rozhodcovskom konaní podieľajú.

Publikácia je určená nielen advokátom, rozhodcom a študentom vysokých škôl, ale práve pre rýchlosť a hospodárnosť i širokej odbornej verejnosti.

Dr.h.c. Doc. JUDr. Alena Pauličková, PhD.
Fakulta práva Janka Jesenského
Vysoká škola v Sládkovičove
Richterova č. 1171
925 21 Sládkovičovo
e-mail: apaul@ttonline.sk